

Orden som gjorde ont och varnade för framtiden

Berättelse

Karin Boye föddes i Göteborg den 26 oktober 1900. Hennes familj var ganska rik, och föräldrarna trodde på fred och frihet. När Karin var nio år flyttade familjen till Stockholm. Redan som ung läste hon mycket och skrev egna dikter, vilket skulle bli hennes stora kärlek i livet.

Som vuxen utbildade hon sig först till lärare och studerade sedan vid universitetet. År 1922 kom hennes första diktsamling, som hette "Moln". Många märkte genast att hon hade en ovanlig och stark röst. Under åren som följde gav hon ut flera samlingar, och hon skrev också romaner. Hennes dikter handlade ofta om längtan, mod och om att våga leva fritt, även om det kändes svårt.

Karin Boye ville inte bara skriva vacker poesi. Hon ville också förändra samhället. Under en period var hon med i en grupp som kämpade för rättvisa och mot orättvisor i världen. År 1931 var hon med och startade en tidskrift som hette Spektrum. Genom tidskriften lärde svenska läsare känna nya, moderna författare från andra länder, vilket gjorde att den svenska poesin utvecklades.

I sitt privatliv var Karin Boye modig på ett sätt som var ovanligt för sin tid. Hon var en kort period gift med en man, men hon älskade kvinnor. Under en resa till Berlin förstod hon detta tydligt, och senare levde hon tillsammans med en kvinna. På 1930-talet var det inte lätt att leva så öppet, men hennes texter visar hur viktigt det var för henne att vara sann mot sig själv.

När hon besökte Tyskland såg hon hur nazismen växte, vilket skrämde henne djupt. Av den oron skrev hon sin mest kända roman, "Kallocain", som kom ut 1940. Boken handlar om ett samhälle i framtiden där staten styr allt och ingen får tänka fritt. Trots att den skrevs för länge sedan känns varningen fortfarande aktuell, och boken läses i hela världen.

Den 24 april 1941 dog Karin Boye nära Alingsås, bara 40 år gammal. Hon hade tagit en överdos sömnmedel, och hennes död räknas i regel som självmord. Hon hann inte bli gammal, men hon lämnade efter sig ord som lever vidare. Hennes mest kända dikt, "Ja visst gör det ont", läses än idag och ger många människor tröst och styrka.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
diktsamling	en bok med många dikter
längtan	en stark känsla av att vilja ha något man saknar
samhälle	alla människor som lever tillsammans i ett land
rättvisa	att alla behandlas lika och rätt
orättvisa	när någon behandlas fel eller orättvist
tidskrift	en sorts tidning som kommer ut då och då

ORD	FÖRKLARING
utvecklades	blev bättre eller förändrades med tiden
modig	någon som vågar trots att det är svårt
nazismen	en farlig politisk rörelse som styrde Tyskland på 1930- och 40-talen
framfidsroman	en roman som utspelar sig i framtiden
överdos	för mycket av ett läkemedel, så att det blir farligt
aktuell	viktig eller intressant just nu
tröst	något som gör att man mår bättre när man är ledsen

Läsförståelsefrågor

- Var och när föddes Karin Boye?
  - I Stockholm år 1900
  - I Göteborg år 1900
  - I Alingsås år 1922
- Vad var "Moln"?
  - Hennes första diktsamling
  - En tidskrift hon startade
  - En roman om framtiden
- Varför startade Karin Boye tidskriften Spektrum tillsammans med andra?
  - För att tjäna mycket pengar
  - För att presentera ny, modern litteratur för svenska läsare
  - För att skriva om sitt eget liv
- Vad fick Karin Boye att skriva romanen "Kalloccain"?
  - Hennes oro efter att ha sett nazismen växa i Tyskland
  - En lycklig resa till Berlin
  - Hennes arbete som lärare
- Vad handlar "Kalloccain" om?
  - En kärlekshistoria i Göteborg
  - Ett samhälle där staten bestämmer allt och ingen får tänka fritt
  - En familj som flyttar till Stockholm
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  - Karin Boye levde öppet på ett sätt som var ovanligt för sin tid.
  - Karin Boye blev över 70 år gammal.
  - Karin Boye hade en bror som också var författare.
- I texten står det att Karin Boye "ville inte bara skriva vacker poesi". Vad betyder det att hon ville mer än så? (Skriv ett kort svar.)
- Varför kändes det modigt att leva som Karin Boye gjorde på 1930-talet? (Skriv ett kort svar.)
- Texten säger att varningen i "Kalloccain" "fortfarande känns aktuell". Vad menas med det? (Skriv ett kort svar.)
- Vad hände med Karin Boye år 1941?
  - Hon flyttade utomlands
  - Hon dog nära Alingsås, 40 år gammal

3. Hon slutade skriva för alltid

11. Varför läses Karin Boyes dikt "Ja visst gör det ont" fortfarande, tror du? Svara med stöd i texten.
(Skriv ett kort svar.)

Facit

1. I Göteborg år 1900
1. Hennes första diktsamling
1. För att presentera ny, modern litteratur för svenska läsare
1. Hennes oro efter att ha sett nazismen växa i Tyskland
1. Ett samhälle där staten bestämmer allt och ingen får tänka fritt
1. ja b) nej c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Hon ville också förändra samhället och kämpa för rättvisa, inte bara skriva fina dikter.
- Exempel på svar: Hon älskade kvinnor och levde öppet med en kvinna, och på den tiden accepterades inte det av samhället.
- Exempel på svar: Boken varnar för stater som styr allt, och sådana faror finns kvar i världen även idag.
1. Hon dog nära Alingsås, 40 år gammal
- Exempel på svar: Dikten handlar om längtan och mod, och den ger människor tröst och styrka, därför läses den än idag.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Tema: mod, frihet och att vara sann mot sig själv. Texten passar för samtal om yttrandefrihet och om hur litteratur kan spegla och kritisera samhället. Knyt gärna an till elevernas egna erfarenheter av att leva mellan olika normer och förväntningar.

Diskussionsfrågor

- Karin Boye ville förändra samhället med sina texter. Kan böcker och dikter verkligen påverka hur människor tänker? Hur då?
- "Kallocain" handlar om ett land där ingen får tänka fritt. Varför är yttrandefrihet viktigt, tycker du?
- Karin Boye levde öppet trots att det var svårt på hennes tid. Vad krävs för att våga vara sig själv?
- **Skriv (5–6 meningar):** Berätta om en person, en bok eller en dikt som har gett dig tröst eller mod. Varför betydde den något för dig?

Källor och faktagranskning

- Karin Boye, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (skbl.se): <https://skbl.se/sv/artikel/KarinBoye>
- Karin Boye, Nationalencyklopedin (ne.se): <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/karin-boye>
- Karin Boye, svenska Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Karin_Boye
- Karin Boye, engelska Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Karin_Boye
- Karin Boye – en banbrytande poet, Populär Historia (popularhistoria.se)

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Karin Boye föddes 26 oktober 1900 i Göteborg och avled 24 april 1941 nära Alingsås (hon hittades död efter att ha tagit en överdos sömnmedel; det räknas allmänt som självmord). Hon debuterade med diktsamlingen "Moln" (1922), var med och grundade tidskriften Spektrum (1931) och skrev framtidsromanen "Kalloccain" (1940). Hennes mest kända dikt är "Ja visst gör det ont". Osäkerhet: det exakta dödsdatumet anges i olika källor som 23 eller 24 april 1941 (hon försvann 23 april och hittades död något dygn senare); 24 april är den vanligaste uppgiften. Bilden är public domain i både Sverige och USA enligt Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.